

Jáky József (1893–1950) – a talajmechanikai kutatások magyarországi megalapozója, közlekedésmérnök

Janicsek József néven született, amelyet 1934-ben változtatott meg Jákyra.

Felsőfokú tanulmányait a budapesti Műszaki Egyetemen folytatta, ahol 1915-ben kultúrmérnöki oklevelet kapott, majd ugyanott tanársegédként helyezkedett el a közlekedésügyi és vasútépítéstani tanszéken, 1924-ben doktori címet szerzett.

Ezt követően, köszönhetően egy éves ösztöndíjnak is, amelyet az Egyesült Államokban, Cambridge Műszaki Egyetemén, a Massachusetts Institute of Technologyban töltött el, figyelme a talajmechanika felé fordult. Az itt végzett munka során alkalma volt együtt dolgozni Karl von Terzaghival, aki a korszak egyik leghíresebb talajmechanikai professzora volt.

Hazatérése után nevéhez fűződött Európa egyik első talajmechanikai laboratóriumának a megszervezése. Munkásságának is köszönhető, hogy 1936-tól kötelező volt minden mérnöki létesítményhez előzetes talajvizsgálatot készíteni.

Kutatásai során többek között foglalkozott a nyugalmi földnyomással, a földtömegek képlékeny határállapotával, a feszültségeloszlás kérdéseivel, a fagy és a térfogatváltozás elleni védelemmel, a burkolatok méretezésével.

Az 1930-as évektől különböző beosztásokban a Műszaki Egyetemen tanított, ahol 1941-től a vasútépítés és földművek tanszék vezetője volt.

1944-ben adta ki a talajmechanika tárgykörének első magyar nyelvű szakkönyvét.

1945 után szakértőként működött közre a dunapentelei Dunai Vasmű, a Férihegyi repülőtér és a budapesti földalattivasút munkálataiban. Részt vett az Úttörővasút tervezési munkálataiban. Tagja volt az *Anyagvizsgálók Közlönye* című szakfolyóirat szerkesztőbizottságának.

1942-től tagja volt a Magyar Tudományos Akadémiának, 1948-ban Kossuth-díjban részesült.

Forrás: Magyar tudóslexikon A-tól Zs-ig

Főbb munkái:

Jáky József: Az elméleti rézsú és alkalmazása a mélyépítésben. In: *Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye*. 1925.

Jáky József: A klasszikus földnyomáselmélet. 1935.¹

Jáky József: Talajmechanika. 1944.¹

Irodalom róla:

Farkas József: Megemlékezés Jáky József professzorról halálának 50. évfordulóján. In: *Közúti és Mélyépítési Szemle*. 2000. 50. 10. 371. p.

Jáky József (1893–1950): A nyugalmi nyomás tényezője – Coefficient at rest. In: *Hidrológiai Közöny*. 2007. 87. 3. 39–44. p.